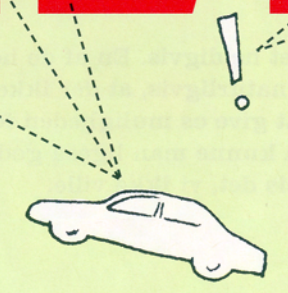

FAMILIEN FAMILIEN

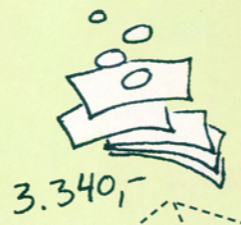
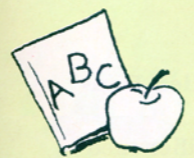

SFC

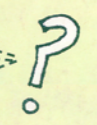

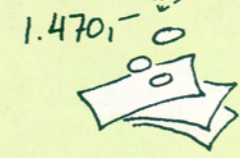
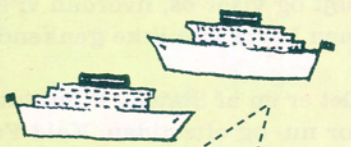
DANIMARK

Familien Danmark

DANIMARK

en film af
Lise Roos

AT BYTTE PLADS I LIVET

At overtage en andens virkelighed for en tid, og gøre den til ens egen. Det lyder som et fiktivt eksperiment. Men i **Familien Danmark** har vi foretaget forsøget med to helt almindelige familier – fået dem til at bytte liv i to uger, med alt, hvad dertil hører. Det var et eksperiment, men i dag står vi med et filmdokument i tre afsnit, der hver især giver lyst til mere, og samlet giver stof til eftertanke. Tak til alle som gjorde sit til, at det skulle lykkes.

Producent Thomas Gammeltoft, 1994.

FILMEN ER VOR FELLES HUKOMMELSE

– og dokumentarfilmen er den fornemste af filmens mange vidunderlige genrer. Den kan, når den er bedst, fæstne nutiden på lærredet og skærmen. Den kan tages frem igen og igen, studeres og diskuteres, og gøre os klogere på livet, som det udspandt sig foran kameraet, dengang det blev levet. I øjeblikket.

Men dokumentariske filmoptagelser er kun interessante, hvis de giver os mulighed for tilstedeværelse og oplevelse. Hvis de får os til at grine og græde, og er foretaget af levende mennesker, der kan deres job, ved, hvad de vil, og ved, at vejen til publikums medleven går gennem kærligheden til stoffet.

I **Familien Danmark** er stoffet mennesker, der generøst har stillet deres liv til rådighed for det årvågne kamera, den usynlige mikrofon og den stædige spørger udenfor billedet. De er gået med på en spøg, som har den alvor i sig, at de skal fortælle os andre om os selv. Familierne bytter liv, udtrykker deres opfattelse af tilværelsen, tænker højt og viser os, hvordan vi lever vort liv. Med forskelligheder, bevares, men hvem kan ikke genkende sig selv i de små tre timer, filmen varer?

Det er en af Statens Filmcentrals opgaver at fastholde livet i Danmark for nu- og eftertiden. Kald **Familien Danmark** for filmisk socialforskning, for et kig bag kurverne og statistikkerne, for en menneskelig-gørelse af et samfunds problemer – eller kald den for en debatskabende hyldest til et liv på godt og ondt i Danmark, år 1994.

Tue Steen Müller, programredaktør, SFC

NÅR MAN SER I BAKSPEJLET...

Når man skal fortælle om baggrunden for dokumentet **Familien Danmark**, er der kun ét at sige. Det var det rene galmandsværk! Hvordan kunne man forestille sig, at man kunne tage to familier med børn, arbejde, ikke-arbejde, almindelig husholdningsøkonomi, hunde osv. – og så bare bytte dem lige over i en periode på 14 dage, og derefter forvente, at der en skønne dag ville komme et stykke brugbart filmisk materiale ud af dette?

Ville det ikke bare blive en joke, på linje med andre kendte forbytningsfilm som *Bossen og Bumsen...Prinsessen Holder Fridag...Jeppe på Bjerget* etc.! En privat spøg, som kunne mere et par filmhold og et par familier, til underholdning på de lange vinteraftener á la private dias eller amatørøptagelser fra sommerferien på Costa del Sol? Sådan tror jeg projektet blev opfattet forlods af de fleste!

Indvendingerne var velsignet righoldige, og tvang os bestandig til at argumentere mere og mere dybtgående for tanken, og dermed til at klargøre de "spilleregler" der var en afgørende nødvendighed for, at det blev et stof, der flyttede sig fra det private til det personlige, eller måske allerbedst, helt hen i det almene – som næsten var en forudsætning for den mildest talt ambitiøse vision:

At hitte to familier, med hver sit udgangspunkt, som kunne formulere vores drøm, som var villige til at leve "helt naturligt", med hver sit filmhold hængende over nakken fra morgen til aften, i et nyt og anderledes miljø, med de mangfoldige udfordringer dette stillede til dem alle! Mange vil sikkert sige, "**Hvor var I dog heldige, netop at ramle ind i to så gode familier! Sikke dog et forarbejde, der må have været gjort!**"

Men er det sandheden om, hvorledes vi blev i stand til at forløse store dele af den vision vi i fællesskab havde beskrevet?

Til en vis grad, ja – og alligevel, nej!

Hvad sker der, når man indrykker en annonce i 4 større dagblade i henholdsvis København og Århus, som lyder:

FILM & LYD SØGER FAMILIER

Har I lyst til at være med i en film?

To familier med børn over 5 år søges til spændende eksperiment. Fantasi og godt humør, ingen hindring: Arbejdsløs/fast arbejde ej heller. Opgaven er både for sjov og alvor, men særlig drejer den sig om at give et billede af "Familien Danmark" anno 1994.

Opgaven for familierne er: at bytte bolig arbejde/arbejdsløshed, skole, institution, aftenskolekurser, økonomi o.s.v. i 14 dage.

Vi søger: - en familie i eget hus i Århus - området, Riiskov, Skåde Bakker, Højbjerg eller lign.
- en familie i Københavns - området, Valby, Brønshøj, Rødovre eller lign. Den ene gerne arbejdsløs.

Har dette vakt Jeres nysgerrighed, kan I uforpligtet få nærmere oplysninger samt spørgeskema hos:

Produktionsselskabet **Film & Lyd**
Bredgade 63 A, 1260 København K. Tlf. 33 12 10 50

53 familier henvendte sig, og de fik alle tilsendt et omfattende spørgeskema. Vi ventede spændte på reaktionerne, for netop spørgeskemaet viste ansøgerne, hvilke krav og intentioner der var forbundet med at bytte tilværelse – alt skulle byttes! Mange havde nok opfattet at opgaven var: Både for sjov og for alvor....og mindre, at den drejede sig om at give et seriøst billede af **Familien Danmark** anno 1994.

23 familier holdt dog ved, og dér sad vi så med puslespillet bredt ud foran os. Hvordan skulle vi matche de to familier. Hvem var de mennesker bagved papirene med alle svarene. Var det et gennemsnit af den danske befolkning. Og ville hver og en af dem, mænd, kvinder og børn – kunne klare udfordringen, uden at stige af midt i forløbet, og efterlade os med uoverskuelige problemer?

Og vi selv? Kunne vi klare at håndtere en 14 dages lang og krævende filmproces, med to parallelle forløb i hver sin landsdel. To forskellige filmhold, to filminstruktører, der nødvendigvis må løse problemerne på hver deres måde, alt efter gemyt, og alt efter familiernes gemyt!

REAKTIONERNE

Selvfølgelig havde vi annonceret efter en arbejdsløs person. Uden, ville dette eksperiment ikke blive til et portræt af Familien Danmark. Vi forventede derfor, om ikke en vrimmel, så i hvert fald en del henvendelser fra arbejdsløse. Vi fik i første omgang een – 1 !

”Vi synes det er flovt at oplyse, hvor lille et husholdningsbudget, vi klarer os for om måneden”, Som en udtrykte det. Forståeligt nok. Det er formentlig ikke særlig sjovt at skulle udstille sin økonomi, når man er på hælene, for ikke at tale om, at man skulle bytte den med fremmede mennesker. Det kræver mærkbart overskud, hvis man som ikke-deltager på arbejdsmarkedet, skal kaste sig ud i et projekt af denne art. Et overskud, som er de færreste langtidsledige beskåret!

Men hvem var det der bød sig til, hvad lavede de, og – udgjorde de et tværsnit af den danske befolkning? Her er en liste over de, der besvarede spørgeskemaerne, kvinderne nævnt først, – det var de 21 vi valgte fra:

KØBENHAVN:

Socialpædagog/ingeniør
Pædagog/lærer
Folkeskolelærer/arbejdsløs ?
Arbejdsløs, kontor/buschauffør
Chefkonsulent/økonomichef
Arbejdsløs sygehjælper/buschauffør
Arbejdsløs jurist/zoneterapeut
Overassistent/portør
Folkeskolelærer/(ark.stud)murer
Sygeplejerske/journalist
Pædagog/rørsmid
Pædagog/pædagog
Vicepolitikommisær/orlogskaptajn

JYLLAND + FYN

Sygeplejerske/arbejdsløs socialpædagog
Sygeplejerske/ teletekniker
Systemudvikler/Edb-konsulent
Arbejdsløs kontorass. (alenemor)
Pædagog/Politiassistent
Socialrådgiver(alenemor)
Sygehjælper/finmekaniker
Rengøringsass./smed

En enkelt familie meldte selv fra: *”Vi har diskuteret frem og tilbage om, hvorvidt vi kunne tænke os at deltage i Jeres projekt. Min kone kunne måske, men sønnen og jeg har vores betænkeligheder, så vi er nået dertil, at vi takker nej, og undskylder ulejligheden.”*

En enlig mor så stort på det med det med partneren. Hun mente nok alligevel at kunne komme i betragtning med følgende: *”Min første tanke, da jeg hørte om film-projektet i radioen, var, at nu havde jeg chancen. Jeg har i mange år haft en ubændig lyst til at prøve at bytte tilværelse med Lisbet Dahl, bare lige lidt. Vi er begge to væddere, men hun lever den bare længere ud end jeg. Hun gifter sig, når hun ikke kan lade være. Hun får et barn, når hun ikke kan lade være. Og ikke mindst, så er hun en uovertruffen skuespiller, og det ville jeg inderligt gerne have været. Jeg fik bare modet til det, 20 år senere end hende. Knus”*

Den leg kunne sikkert have været sjov, men det var ikke tanken med vort projekt! Nok var det tanken, at der skulle være forskel på livform, dagligdag, økonomi osv., men samtidig måtte der gerne være en balance mellem parterne! Målet var nemlig osse, at det var personerne og deres familier, der selv skulle ”træde i karakter” for os! Ikke et rigmandsmiljø sat overfor en familie fra et slumkvarter, et gabende svælg mellem økonomierne, påklædning mod påklædning og de deraf følgende absurde situationer osv. Det kunne vi sandsynligvis have scoret en masse point på, dog ikke helt den *pointe*, som Familien Danmark havde tegnet på nethinden hos os.

PUSLESPILLET

Puslespillet voksede, jo mere vi satte os ind i de forskellige personers baggrund. Kunne vi fx. indsætte vores arbejdsløse mand som buschauffør? Kunne han være politiassistent i en patruljevogn? Eller hvad med pludselig at skulle fungere som sygeplejerske på en barselsafdeling? For ikke at tale om systemudvikler med hovedvægt på Edb-kendskab? Meningen var jo nemlig, at der skulle byttes *lige* over, i de 14 dage. Hvor effektivt den enkelte så end kom til at fungere i sammenhængen, så var det i hvert fald vort ønske. Nemtest at løse for den arbejdende, der skulle være arbejdsløs, og selvfølgelig vanskeligere den anden vej.

Stor velvilje har vi mødt fra de fleste sider, men da osse nogle pudsigheder, som fx. at vor arbejdende familiefar fik tildelt een uge af sin arbejdsgiver, og måtte tage anden uge som ferie! Eller, noget uventet, at vor arbejdsløse familiefar, blev det største problem i forhold til A-kassen, som bestemt ikke kunne se nogen fidus i, at han, skønt uden arbejde, nu ikke var til rådighed for arbejdsmarkedet i 14 dage!!! Og det på grund af sådan et projekt! Problemet blev, som det ses, løst, men kun fordi vi flyttede afgørelsen højere op i fagforeningshierarkiet!

Nu lykkedes det heldigvis. En af de helt afgørende spilleregler i dette projekt, var jo naturligvis, at der ikke skulle gøres for mange fiksfakserier, for at give os muligheden for, dokumentarisk at skildre en virkelighed. Så kunne man ligeså godt have digtet hele historien. Og det var jo præcis det, vi **ikke** ville.

Hvad vi ville, er blevet til filmen **Familien Danmark** – en mosaik, bygget op, sten for sten, hvor alle gjorde deres bedste for, at den skulle blive så hel som mulig. Den er sin egen historie: To filmhold, to familier, der krydser hinandens vej, tværs over bæltet på hver sin færge, for i 14 dage at bytte tilværelse. Som hovedansvarlig for projektets gennemførelse, følte jeg mig sommetider som anfører for en flok elefanter, der skulle bane sig vej gennem vildniset, uden helt at vide om vi nåede frem til målet. Men elefanter er flokdyr, på smukkeste vis, og jeg har følt mig som en del af sådan en flok, på vores færd i fremmede menneskers landskaber, som de generøst tilbød os at bytte med hinanden for en stund.

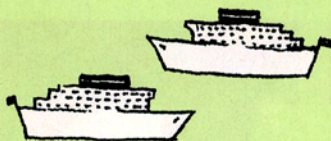
PAROLERNE

Kan man "knække kurver" med en beretning fra det virkelige liv, sådan sat lidt på hovedet? Kan man diskutere danske familiers vilkår i al almindelighed, fordi man får præsenteret et par stykker, der både ligner alt det vi kender, og alligevel er helt forskellige fra vores eget liv og hverdag? Er vore politikere i stand til at aflæse den slags budskaber, der skyder sig indenfor den Christiansborgske afstemningssal – faktisk tværs igennem alle politiske paroler og retninger?

Det må de jo selv svare på – politikerne altså. Vi nøjes, sammen med vore familier om at stille spørgsmålet!

Lise Roos, 1994.

FAMILIEN DANMARK

En særlig tak til familierne Haubro og Lohse/Gjertsen

En film af .....Lise Roos
 Klip .....Mikkel Bo
 Foto .....Simon Plum, Erik Norsker
 Fotoass. ....Michael Rosenløv Jensen, Claus Rosenløv Jensen
 Lyd .....Mikkel Bo, Jens Bangsholt
 Produktion .....Gitte Forup Randlev
 Prod.ass. ....Susanne Blomberg, Bodil Stenstrup
 Musik .....“Ferie dage“ af Anders Roland og Finn Olafsson
 On-line.....Hans Ib Noe Hansen
 B-instruktør .....Thomas Lund
 Producent.....Thomas Gammeltoft

Produceret af .....Film & Lyd ApS
 for Statens Filmcentral v. Tue Steen Müller og
 TV 2/Danmark v. Henning Møller

Med støtte fra.....Undervisningsministeriets Mediekontor og
 HK i Danmark

Tak til alle arbejdspladser, skoler, fritidshjem, HK i Kbh. afd. 2 m.fl.
 samt de mange enkeltpersoner der gjorde det muligt at gennemføre
 dette eksperiment.

Spilletid .....Del 1: 42:20 minutter
 Del 2: 50:43 minutter
 Del 3: 49:36 minutter

Videonummer V30-079
 Distribution .....Statens Filmcentral
 1994

Grafisk design .....Caroline Seehusen
 Tryk .....NP-Tryck

ISBN 87-87195-05-4

LISE ROOS (født 1941)

Oprindelig uddannet som børnehavepædagog. Har siden 1967 arbejdet med film, mange om- og for børn. Er primært engageret i samfundets sociale virkelighed. Har i nogle år anmeldt børne-tv for dagbladet Information, samt skrevet artikler bl.a. om børns opvækst og udvikling, film-politiske betragtninger og andre samfundsrelevante spørgsmål.

SPILLEFILM:

1970.....Hej Stine
 1973.....I Din Fars Lomme
 1980.....Sådan er Jeg Osse

KORT-, DOKUMENTAR- OG NOVELLEFILM:

1971 .....Pige Silke
 1973 .....Eline – de Første 16 Måneder
 1975 .....Hendes Verden
 1977 .....Mit Land - og Dit
 1983 .....Kan Man Klippe i Vand?
 1987 .....Den Tid Den Sorg - om ældre og bofællesskaber
 1987 .....Fru Jensen
 1989 .....Retshjælpen i Over 100 år
 1990 .....Kolonihaven – om nogen grønlandere i Danmark
 1992 .....Strudsen
 1992 .....Stolemageren - Hans J. Wegner
 1993 .....Alle Disse Øjeblikke
 1994 .....Familien Danmark